

Skolen og samfundet 1.7.-81 til 31.5.82

AF ELLEN NØRGAARD

Denne fremstilling bygger på udklip fra danske aviser om uddannelses- og skoleforhold. Skole og uddannelsesstof fylder imidlertid mere og mere i aviserne, i såvel de landsdækkende som i de lokale. Et dækkende indtryk af dette omfattende materiale kan således ikke gives inden for årbogens rammer; i det følgende vil centrale problemområder blive omtalt og eksempler angivet.

FOLKESKOLEN

Folkeskolen generelt

Et af de centrale problemer i både landsdækkende og lokale aviser er besparelser. Timetallet er fx. sparet helt »i bunden« i Kolding, Kolding Folkeblad 8.9. Der må spares i fx. Sorø, Dagbladet Ringsted 19.9.; i Skagen, Vendsyssel Tidende 11.10.; i Varde, Vestkysten 8.12.; de fem alternativklasser i Odense foreslås sparet væk, Fyns Stiftstidende 3.3.; Kristeligt Dagblad oplyser, at eftersidning er afskaffet i enkelte kommuner af sparehensyn, og der skal spares på skolebibliotekerne i Esbjerg, Vestkysten 26.4.

Berlingske Tidende oplyser 18.7. i tilknytning til spørgsmålet, om der kan spares i folkeskolen, at udgifterne til denne er 1 milliard højere end ministeriets vejledninger tilsiger. LOE protesterer i Vejen Frem nr. 3 mod nedskæringer. Jyllandsposten oplyser 19.2., at der bruges færre lærertimer end tidligere, men fordi elevtallet er faldet, er udgiften pr. elev steget.

Et andet centralt problem for folkeskolen er det dalende børnetal, det er fx. dalende i Åbenrå, Vestkysten 15.7.; i Århus, Jyllandsposten 28.11.; og Kommunernes Landsforening hævder, at der vil være 5000 klasseværelser i overskud i 1990, Jyllandsposten 19.12. Formanden for skolelederforeningen, skoledirektør Birgit Darr udtaler på foreningens årsmøde, at skolen ikke er blevet bedre, men billigere, af det dalende børnetal, Århus Stiftstidende 9.10.

Både på grund af besparelserne og p.g.a. det dalende børnetal må skolestrukturen ændres i mange kommuner, skoledistrikter må omlægges, klasser sammenlægges, skoleplaner ændres, og skoler nedlægges. Det debatteres fx. om eleverne i Skjern skal flyttes, Vestkysten 16.7. Der skal ikke bygges nye skoler i Vejle før i 1994, Vejle Amts Folkeblad 8.8. Der skal slækkes på skoledistriktsgrænserne i Odder, Århus Stiftstidende 5.9.; skolestrukturen diskuteres i Tølløse, Holbæk Amts Venstreblad; og der er borgermøder om skolestrukturen og om, hvorvidt børnene skal undervises privat eller køres til FASTER Skole i Dejbjerg og i Bølling, fx. Ringkøbing Amts Dagblad 19.4. og 22.5., Vestkysten 21.5. og 26.5.

Skolenedlæggelser drøftes i en række kommuner, fx. i Hadsund, Amtsavisen 1.8.; i Holsted, Vestkysten 15.8.; forældre vil redde Skarreklint Skole, Kalundborg Folkeblad 1.9.; det debatteres kraftigt i Ålborg, hvilke skoler der skal nedlægges, fx. Ålborg Stiftstidende 29.8. og 5.9. og 5.10.; i Århus skal byskolerne ikke nedlægges til trods for det dalende børnetal, Jyllandsposten 28.11. I samme avis citeres Skole og Samfunds formand Eigil Brinch, der mener, at ingen af de politiske partier tør inddrage spørgsmålet om skolestørrelser eller skolenedlæggelser i valgkampen, Jyllandsposten

7.11. Der skal fx. være afstemning om nedlæggelse af skolen i Herringløse og om en skole i Horsens, Aftenavisen Roskilde Tidende 16.12. og Horsens Folkeblad 11.2. Og lærerråd, skolenævn, forældre og elever protesterer over for kommunalbestyrelsen, fordi Frederiksberg kommune vil sælge kommunens nyeste skole.

Ifølge Land og Folk 30.7. vil ministeren imidlertid gøre det vanskeligere at nedlægge skoler. Kommunernes Landsforening har taget initiativet hertil, og et lovforslag er på vej, hvad undervisningsministeren bekræfter, Horsens Folkeblad 23.9. og 5.10. Politikerne er trætte af forældreprotester vedr. skolenedlæggelser og vil kunne dispensere fra de gældende regler i større byer. Undervisningsministeriets embedsmænd finder imidlertid ikke en sådan ordning hensigtsmæssig, Politiken 6.11. Og Vendsyssel Tidende citerer daværende formand for K.L.s uddannelsesudvalg, borgmester Ib Juul, som vedr. skolenedlæggelser siger, at det er urimeligt, at nogle få kan stemme om, hvad alle skal betale, 11.11.

Politiken oplyser, at der er nedlagt 299 skoler i løbet af de sidste 10 år, og kun vedr. 49 af dem er der afholdt afstemning, 20.11. Og Midtjyllands Avis oplyser, at i årene 1937-77 er der nedlagt 200 skoler i Viborg Amt, 28.10.

Information 10.7. og Land og Folk 22.7. hævder, at Kbh. kommune begik en grov fejl ved at sige nej til afstemning, da en skole skulle nedlægges. Forældrene har klaget til indenrigsministeriet, og kommunen og borgmester B. Nebelong i særdeleshed modtager en næse, Politiken 15.9. Borgmester Bent Nebelong vil ved en høring i Grundtvigs Hus ikke oplyse, hvilke skoler der skal nedlægges i den indre by, 8.11.

Forsøg diskuteres i forskellige sammenhænge, Esbjergs lærere udsendte i 1976 en rapport om et indskolingsforsøg, men der er endnu ikke bevilget penge til at realisere planen, Vestkysten 8.7.; Politiken oplyser 15.2., at mange søger Folkeskolens Forsøgsråd om penge – skolen forsøger sig ud af krisen, og samme råd støtter Hirtshals forsøg med skolegang i sommerferien, Land og Folk 14.4.

Samlæsning debatteres i mange kommune, fx. i Otterup på Fyn, forældre og lærere har besluttet, at eleverne ikke længere skal deles i to niveauer i skolerne i Århus, Århus Stiftstidende 1.10. og 27.12.; avisen konkluderer, at den udelte skole er på vej til at blive indført i Danmark, og at mange kommunalbestyrelser overlader beslutningen til forældre og lærere. Forældre i Horsens er vrede over, at samlæsning er indført, Horsens Folkeblad 1.3. Og Jyllandsposten oplyser 7.5., at over halvdelen af de danske folkeskoler, der har overbygning, undlader at kursusdele i et eller flere fag.

Skolernes indeklima er dårligt. Ugeskrift for læger har ifølge Jyllandsposten 21.7. en artikel, hvori det hævdes, at kunststoftæpperne giver børnene høfeber og astma. Der er stadig helbredsproblemer ved Klostermarksskolen i Odense, Fyns Stiftstidende 26.9., og Politiken oplyser, at indeklimaet ved skolerne i København er så dårligt, at over halvdelen af lærerne er præget deraf, og desuden mange elever.

Karakterer og afgangsprøver diskuteres også i dette skoleår. Ifølge Jyllandsposten 5.8. mener uddannelsesrådet for grundskolen, at karakterer gør eleverne skoletrætte, CUR ønsker ifl. Week-end Avisen 16.10. folkeskolens afgangsprøver helt afskaffet, og ifl. Politiken går flere unge end nogensinde til folkeskolens afgangsprøver, 4.5.

Skoleforholdene i Sydslesvig inddrages i dansk presse. En ny dansk skole med 80 elever er indviet i Satrup, Flensborg Avis 13.8.; der er 958 danske elever i Gottorp Amt ifl. Flensborg Avis 10.8.; antallet af skoler i Sydslesvig er reduceret med 2 p.g.a.

elevmangel. Ifl. Vestkysten 25.8. kritiserer danske i Sydslesvig landsregeringen i Kiel for at diskriminere de danske skoler. Der er nu mulighed for støtte fra Bonn.

Danmarks Radios undervisningsafdeling diskuteres også i år. Politiken hævder 21.12., at denne måske skal underlægges Landscentralen for undervisningsmidler, og Berlingske Tidende oplyser 7.5., at i henhold til et udvalg nedsat af undervisningsministeriet, skal ansvaret for skole-TV igen overdrages Danmarks Radio.

Lektie læsning diskuteres i en række aviser; seminarielektor Finn Held har rejst spørgsmålet, om lærerne juridisk set kan kræve, at eleverne læser lektier, fx. Politiken 1.3. og Midtjyllands Avis 19.4.

Et nyt cirkulære blev udsendt 15.6.81 vedr. lønninger til ikke-uddannede vikarer, og dette vil medføre voldsomme stigninger i kommunernes udgifter.

Undervisningsdirektør Asger Baunsbak Jensen tiltræder et embede som præst, og spørgsmålet om hans efterfølger diskuteres, fx. Politiken 23.8. Embedet deles imidlertid. Skoledirektør og formand for grundskolerådet Holger Knudsen bliver direktør for folkeskolen og seminarierne, medens højskoleforstander og formand for sektorrådet for ungdoms- og voksenundervisningen K.E. Larsen bliver direktør for voksenundervisning og folkeoplysning, fx. Politiken 30.4.

Og så mener Erhardt Jakobsen også i år, at folkeskoleloven bør laves om, Berlingske Tidende 2.9. Centrumdemokraterne forsøger et »stormløb« mod loven, men taber, Socialistisk Dagblad 11.3.

Skolelægerne

Sundhedsstyrelsen foreslår i en betænkning, at skolesundhedstjenesten skal koncentrere sig om de første og de sidste år af skolegangen og om elevernes psykiske og sociale problemer, fx. Politiken 9.3.82. Indenrigsministeriet foreslår, at de 400 skolelæger afskaffes og erstattes af 20, der fungerer som konsulenter over hele landet, fx. Information 24.3. Berlingske Tidende hævder, at skolelægerne arbejder forebyggende, 14.10. Skolelægerne formand udtaler, at skolelægerne er uundværlige for børnenes sundhed og fremtid, fx. Jyllandsposten 28.2. Flere aviser, fx. Aktuelt 17.3., skriver, at det er små beløb, der kan spares, og Samrådet af skolekonsulenter i idræt fraråder på det kraftigste, at der skæres ned på skolelægeordningen, Politiken 15.5.

Børn/elever

Det dalende børnetal kommenteres i mange sammenhænge fx. i Aktuelt 11.8.; det falder fx. i Randers og på Lolland-Falster, Folketidende og Midtjyllands Avis 12.2. og 13.3. Det er også faldende i Københavns amt, det falder med ca. 2900 elever pr. år, men det vil fortsat stige i Ishøj og Høje Tåstrup, Dagbladet Roskilde 12.12. Demografen, professor Poul Mathiesen oplyser til Week-end Avisen 5.3., at danskerne er ved at udrydde sig selv, og at elevtallet i folkeskolen vil falde med 25%.

Der foretages flere undersøgelser af unges stofmisbrug, fx. Vejle amt, Fredericia Dagblad 21.7.; og i Grindsted, Vestkysten 5.2. Lærerne i Helsingør skal på kursus vedr. dette problem, Helsingør Dagblad 25.7. Undervisningsministeriets konsulent Peter Schiøler mener ifl. Frederiksborg Amts Avis 29.10., at der ikke er politisk vilje og dermed ikke ressourcer til at gøre noget ved narkoproblemet blandt unge. Fjernsynet laver en udsendelse om stofmisbruget, og LOE udtaler, at organisationen ikke

vil fordømme misbruget, før grundigere undersøgelser er foretaget, fx. BT 9.2., 22.2. og 23.2.

Transporten af skoleelever er et problem. Ribe amt har fx. vedtaget, at de større børn fra Manø skal undervises på fastlandet og således køres gennem Vadehavet hver dag. Forældrene protesterer, fordi transporten er tidskrævende og farlig. Sagen indbringes for undervisningsministeriet, Vestkysten 11.7., 3.9.

Undervisningsministeriets publikation Nøgletal 81 viser, at en elev i Rødovre koster 26.486 kr. og en i Kalundborg 12.491. Nettoudgifterne er steget til trods for, at børnetallet er faldende. Gennemsnitsudgiften pr. elev på landsbasis er ca. 16.000, Berlingske Tidende 30.8. Samme avis oplyser, at personaletilvæksten i folkeskolen er ophørt i 1982, 20.3.

Østre Landsret har afgjort en principalsag om hvorvidt forældre skal betale for skoleudflugter, - de skal betale, fordi udflugter er en del af undervisningen, og fordi der er praksis for, at de skal betale, Politiken 15.5.

LOE har ifl. Jyske Tidende Kolding Avis 20.8. en gæld på 200.000 og repræsenterer 400.000 skolebørn. I Herning Folkeblad og andre aviser hævdes, at forældrene bør interessere sig for, hvad der foregår i organisationen, 3.9. Den kommer ifl. Land og Folk på finansloven og holder generalforsamling med 1000 fremmødte i Rødovrehallen, hvor aktionsformer og nedskæringer drøftes, Information 22.2. Organisation hævder, at skoletrætheden ikke kan afhjælpes, før de mange problemer i samfundet er løst, fx. Ringkøbing Amts Dagblad 1.3.

Vold og mobning er stadig et problem fx. ifl. Vestkysten 16.10. og Berlingske Tidende 19.10. Elevernes vold over for lærere fremdrages i flere sammenhænge, fx. Amts Avisen 6.2. og Aktuelt 5.2.

Fagkonsulenten i idræt mener, at skolebørn får for lidt motion, Politiken 30.5.

Og endelig viser en undersøgelse, at københavnske børn er bedre til at stave, Berlingske Tidende 1.4.

Klassekvotienten

Sidst i august blev der udsendt en pressemeddelelse fra et mindre forlag, der fik relativt fyldig avisomtale. I denne blev det fastslået, at store klasser er bedst, og at elevantallet ingen betydning har for indlæringen. Grundlaget for denne påstand er en undersøgelse, lektor ved DLH, Niels Egelund, har foretaget, fx. Berlingske Tidende og Politiken 28.8. Niels Egelund udtaler til pressen, at der kan spares betydelige beløb ved at sætte klassekvotienten op med en elev, og at undersøgelsen har betydning for skoleplanlægningen, fx. Information 29.8.

Eigil Brinch, formand for Skole og Samfund, siger til Kristeligt Dagblad 1.9., at en forhøjet klassekvotient vil ramme de svage. I Land og Folk hævdes 2.9., at undersøgelsen passer ind i den socialdemokratiske nedskæringspolitik. Undervisningsministeren finder undersøgelsen spændende. 12 forskere ved DLH tager afstand fra undersøgelsen og anfægter Niels Egelunds metoder, og lærerne i den kommune, hvor undersøgelsen er foretaget, Albertslund, protesterer, fordi de mener, de har deltaget under falske forudsætninger, fx. Vestkysten 4.9., Politiken 4.9., Kristeligt Dagblad 9.9. og Socialistisk Dagblad 10.9.

Jyllandsposten rejser i en leder 12.9. spørgsmålet, om forskningen ved DLH er fri

eller styres af politiske hensyn, og i Berlingske Tidende 13.9. hævdes, at mistænkeliggørelsen af Niels Egelund kan tyde på, at relevant forskning ved DLH kasseres eller undertrykkes.

Indvandrerundervisning/Strandgårdskolen

Det fremgår af Årbog for Dansk Skolehistorie 1981, at der var problemer vedr. undervisningen af fremmedsprogede elever eller indvandrere og konflikter på Strandgårdskolen i Ishøj i skoleåret 1980/81. Information oplyser 31.8.81, at Strandgårdskolen ikke har tosprogede lærere ansat i skoleåret 81/82 til trods for, at 40% af eleverne er fremmedsprogede. I begyndelsen af september oplyser en række aviser, at der er en konflikt på skolen vedr. skemaet. Lærerne vil ikke bruge inspektørens skema og udarbejder deres eget. Skolenævnet godkender lærernes skema, medens kommunalbestyrelsens flertal fastholder, at inspektørens skema skal anvendes, fx. Politiken og Dagbladet Roskilde 1.4.9. og 26.9. Den uafklarede situation vedrørende skemaet medfører forkerte lønudbetalinger. En tredjedel af lærerne får i årets første måneder forkert løn, fx. Socialistisk Dagblad 5.10. DLF truer i et brev til Ishøjs borgmester, Per Madsen, med blokade over for kommunen, hvis de kaotiske forhold på Strandgårdskolen ikke bliver ændret, fx. Politiken 16.10. Borgmesteren hævder ifl. Jyllands-posten 22.10., at en blokade ikke vil få større konsekvenser for skolevæsenet. DLF erklærer blokade i begyndelsen af november, og DLFs formand Jørgen Jensen udtaler, at grunden hertil er kommunens manglende vilje til at administrere skolevæsenet i overensstemmelse med gældende lov, fx. Aktuelt 2.11. Styrelsesloven er tilsidesat, og lærerne chikaneres, Land og Folk 5.11. Kommunalbestyrelsens flertal giver borgmesteren bemyndigelse til at anlægge sag mod DLF. Samtidig udarbejder kommunalbestyrelsen en redegørelse om sagen til amtet, som amtet vælger at udsætte behandlingen af til efter valget, fx. Socialistisk Dagblad og Politiken 3.11. og 5.11.

Ishøj kommune modtager i begyndelsen af december en alvorlig næse fra amtet, som kommunen ikke efterkommer, den anker sagen til ministeriet, Berlingske Tidende og Socialistisk Dagblad 12.12. Efter en del tovtækkeri om bl.a. undervisningen af og udslusningen af indvandrerelvere, godkendes lærernes skema med nogle mindre ændringer, og DLF hæver blokaden i begyndelsen af februar, fx. Sydkysten Køge 29.12., Dagbladet Roskilde 8.1. og Socialistisk Dagblad 4.2.

Berlingske Tidende oplyser 10.5., at der vil blive indført kønsdelt undervisning i ungdomsskolen i Ishøj.

Specialundervisning

Behovet for specialundervisning er stadig stigende, det viser Undervisningsministeriets Nøgletal, Politiken 30.8. Der er behov for flere skolepsykologtimer i Lunderskov kommune, Vestkysten 25.8. Hver 9. i 2. klasse skal ifl. Politiken 21.1. til psykolog, og en skole i Århus har rekord i specialundervisning – 16% af eleverne deltager. Samtidig med, at den traditionelle specialundervisning udbygges, udbygges også foranstaltninger mod skoletræthed. Der indføres fx. alternativklasser i Kolding og Varde, Vestkysten 11.8. og 6.8., og heldagsundervisning i Gundsø, Holbæk Amts Venstreblad 15.8.; specialundervisningen af skoletrætte er mislykket i Roskilde, og en arbejdsgruppe nedsættes, Dagbladet Roskilde 22.8. og 26.8.; og alternativklasser oprettes i Nr. Ved-

by og i Nordborg, Folketidende 10.2. og Jydske Tidende, Sønderborg 22.4. Skoletræthed diskuteres også i mange aviser, fx. Vendsyssel Tidende 8.1. og Politiken 15.1., i BT hævdes, at forældrene ikke må acceptere denne, 19.1. Grundkolerådet udsender en publikation om problemet, der kommenteres over hele landet, fx. Berlingske Tidende 10.2. og Jyllandsposten 15.2.

Spørgsmålet om forvaltningen af særforborgens tidligere skoler vækker debat. Spørgsmålet er, hvorledes byrdefordelingen mellem amt og primærkommuner skal være mht. økonomi og administration. Ifl. Jydske Tidende, Åbenrå, er der uenighed i Sønderjyllands amt om, hvorvidt amtet eller kommunerne skal forvalte de grønne skoler, 13.8. Begge parter har fremlagt spørgsmålet for ministeren, og begge parter har ifl. avisen fået ret. Jyllandsposten oplyser 25.8., at Fyns amt skal betale 40 mill. kr. over 3 år for en skole, fordi den var i dårlig stand. Ministeriet kritiserer Vestsjællands amt, fordi udbygningsplanen vedr. den vidtgående specialundervisning er mangelfuld: der anbefales et tættere samarbejde med kommunerne. I Århus amt diskuteres, hvorvidt amtet eller Silkeborg kommune skal drive Lysbro skolen. Og Information oplyser 8.10., at de amtskommunale udbygningsplaner vedr. denne undervisning er meget forskellige.

Specialundervisningen omlægges i en række kommuner, fx. oplyser Vestkysten 11.7., at det skolepsykologiske samarbejde, der har pågået mellem Skjern, Askov og Egvad, skal ophøre. I Helsingør har lærerne udarbejdet en udbygningsplan, Frederiksborg Amts Avis 28.9., og en ny overenskomst om samarbejde inden for specialundervisningen er indgået mellem Allinge og Gudhjem, Bornholmeren 3.5.

Samtidig med, at behovet for specialundervisning stiger, omlægges specialundervisningen og udbygningsplaner udarbejdes, spares der på dette område fx. i Sønderjyllands amt, Vestkysten 5.2. og 2.3.

Integration af handicappede i folkeskolen drøftes stadig. Skolepsykologernes Landsforening drøfter på et møde handicappede og folkeskolen, og ifl. referatet finder skolepsykologerne, at skolerne er for hurtige til at sætte handicappede i normalklasser, fx. Jyllandsposten 17.9. Ifl. Kristeligt Dagblad viser en undersøgelse fra Rødovre, at elever bliver mere tolerante af at have handicappede i klassen, 24.9. I Vestkysten rejser spørgsmålet, om det er folkeskolen eller specialskolerne, der skal ændre karakter, 17.12. Og en klasselærer fra Ådalforsøget ved Esbjerg mener, at dette forsøg viste en farbar vej, samme avis 2.12.

I Sønderborg er en elev blevet testet mod forældrenes vilje, og forældrene kræver testen udleveret, Jydske Tidende, Sønderborg 10.1. Og et medlem af Sønderjyllands amtsråd, der er skolepsykolog, er blevet nægtet indsigt i sager vedr. børns henvisning til vidtgående specialundervisning. Medlemmet har indbragt sagen for indenrigsministeriet, Jydske Tidende Kolding Avis 19.5.

Fagene

Aviserne har mange gengivelser af temadage og tværfaglige projekter, fx. Holbæk Amts Venstreblad 5.11. og Århus Stiftstidende 3.2. og 4.3. Politiken gengiver den 19.10. en fortegnelse over, hvilke fag piger og drenge vælger, der viser, at valgene er ret kønsbestemt, elektronik vælges af drenge og hjemkundskab af piger, medens maskinskrivning vælges af begge køn.

Indførelsen af datalære diskuteres stadig, undervisningsministeren overvejer, Berlingske Tidende 10.10. Grundskolerådet færdiggør en skitse om, hvorledes faget skal indføres, og et formål for faget er undervejs, Politiken 10.2. Fagets indhold diskuteres fx. i Århus Stiftstidende 15.11. og Jyllandsposten 5.4. Og i Aktuelt rejses spørgsmålet om dette fags og den nye teknologis betydning for folkeskolen, 1.5.

Dansk diskuteres også i dette skoleår. I Vestkysten 1.7. diskutere fx. fagets placering i den lokale læseplan, læseteknik diskuteres i Jyllandsposten 9.8., fagets udvikling i de sidste 20 år drøftes i Berlingske Tidende 16.12.; i Frederiksborg Amts Avis hævdes, at der er sjusket med faget, 14.2.; i Kristeligt Dagblad hævdes 3.2., at situationen er kaotisk, og i Berlingske Tidende hævdes, at læseplanerne er for vage.

I Kristeligt Dagblad rejses spørgsmålet om undervisningsplanerne i Kristendoms-kundskab ikke bør drøftes med forældrene, 31.7., en repræsentant fra Foreningen til oprettelse af kristne friskoler hævder, at fritagelsesparagraffen misbruges, samme avis 10.9. Samme forening ønsker flere timer til faget: Chr. Christensen fra Kristeligt Folkeparti er bange for, at faget er på vej ud, af 231 kommuner har 72 udarbejdet egne undervisningsplaner for faget, samme avis 3.11., 26.11. og 19.12. Faget diskuteres også i fx. Amtsavisen 29.9. og Frederiksborg Amts Avis 26.9.

Det mest debatterede fag i dette skoleår er historie. Den nye undervisningsvejledning fra ministeriet får mange ord med på vejen, Læreren må tage faget alvorligt, Jyllandsposten 25.7.; faget kræver redelighed, Kristeligt Dagblad 23.7.; respekten for kendsgerninger er afløst af holdninger, Berlingske Tidende 30.8., og Bertel Haarder fra Venstre mener, at den nye vejledning er ensidig marxistisk, den bør smides ud, og kommunerne bør lave deres egne. Det konservative Folkeparti har udarbejdet en ny vejledning for faget, som daværende formand for folketingets skoleudvalg, socialdemokraten J.K. Hansen tager afstand fra, – hvis alle partier gør som de konservative, vil undervisningen ende i kaos, fx. Kristeligt Dagblad 26.8. og 31.8. og Jyllandsposten 14.8. Dansk historielærereforening tager også afstand fra de konservatives vejledning. Foreningen finder det uhørt af et politisk parti at blande sig i skolen på denne måde, Politiken 17.1. og Demokraten 29.1. Lektor ved DLH Vagn Oluf Nielsen hævder, at vejledningen er skrevet ud fra et konsekvent alsidighedsprincip, medens det konservative forslag udelukker materialistisk historieforståelse, Jyllandsposten 9.9.

Og så drøftes faget lokalt, fx i Århus, Århus Stiftstidende 15.11., i Hobro, Amtsavisen 14.11., i Rødovre, Rødovre Avis 4.11. og i Slagelse, Sjællands Tidende, Slagelse 27.11. Det centrale spørgsmål i denne debat er, hvorvidt der skal udarbejdes lokale læseplaner.

Og så oplyser Information 9.10., at fagedforbudet mod DRs undervisningshæfte Nazismens billeder, med en idylliserende reklame for Valo, er ophævet af Københavns Byret. Sagen er ført af undervisningsministeriet.

Lærerne

Lærernes beskæftigelsessituation diskuteres i en række aviser. Jyllandsposten hævder den 15.8., at hver tredje lærer må forlade katederet i 1990. Berlingske Tidende 17.9. gengiver en prognose udarbejdet af DLF, der viser, at der vil være alt for mange lærere i år 2000, hvis den nuværende uddannelseskapacitet opretholdes. Lærerledigheden er på dette tidspunkt størst på Fyn, Fyns Amts Avis 12.9. Besparelserne medfører des-

uden, at lærerstillinger nedlægges fx i Næstved, Næstved Tidende 23.10. og i Odense, Fyns Stiftstidende 10.2.

DLF udsender i august en skrivelse om, at foreningen fralægger sig ansvaret for, hvad der foregår i folkeskolen. Nye aktiviteter vil ikke blive iværksat, før lønforhandlingerne er genoptaget, fx Politiken 20.8. DLF afholder i november en »stormfuld« kongres, hvor disse spørgsmål, beskæftigelsessituationen og tjenestetidsspørgsmålet drøftes. Ålborg Stiftstidende hævder, at besindigheden sejrede, 16.11. I marts hævder DLFs formand Jørgen Jensen, at DKP søger at infiltrere foreningen. Jørgen Jensen fremlægger materiale fra en sag fra 1979, fx Aktuelt 2.3.

Vold mod lærere diskuteres i mange sammenhænge. Århus Stiftstidende rejser spørgsmålet, om der er tale om en disciplinkrise eller en samfundskrise, 13.2. Og DLF rejser sagen om lærernes fysiske og psykiske arbejdssikkerhed og sender ministeren et forslag til nyt cirkulære om ro og orden, Kristeligt Dagblad 27.5.

Der er i dette skoleår flere sager vedr. læreres ansættelses- og arbejdsforhold. I Tønder bliver to faste vikarer, der i en årrække har fungeret tilfredsstillende, ikke fastansat til trods for, at de indstilles. De bliver vraget af såvel skolekommission og byråd, og de er begge medlemmer af DKP. Sagen går til amtet, der i første omgang ikke finder, at det er tilstrækkeligt informeret og derefter finder, at der ikke er grund til at anfægte byrådets beslutning, til trods for at der er begået fejl, fx. Politiken 1.11., 3.11., Vestkysten 30.12. og Jyllandsposten 11.3. Og ifl. Socialistisk Dagblad 15.5. oplyser undervisningsministeren, at hun vil se på sagen. Jydske Tidende Tønder hævder, at skolekommissionen ønsker en skoledirektørstilling oprettet, 27.5.

Der er rejst tjenestemandssag mod skoledirektøren i Sæby for embedsforsømmelse. Der hævdes i flere artikler i Vendsyssel Tidende at være jalousi og personlighedsfølgelse i sagen, f. 13.10. Ifl. samme avis 2.5. og 27.5. oplyses, at han sandsynligvis forbliver i sin stilling og modtager en irettesættelse.

Ifl. Socialistisk Dagblad er tre lærere forbigået af politiske grunde ved en stillingsansættelse i Ebeltøft. Ombudsmanden skal se på sagen, Århus Stiftstidende 9.5. Og borgmesteren ønsker ikke at genoptage sagen i byrådet, samme avis 26.5.

Ifl. Vestkysten 24.3., 27.4. og 30.4. er der alvorlige samarbejdsvanskeligheder i skole- og fritidsforvaltningen i Esbjerg. Der er uklarhed om opgavefordelingen, lang ekspeditionstid, og ekspertisen udnyttes ikke. Skoledirektørens forvaltning karakteriseres som præget af egenrådighed og politiseren, og den nye viceskoleledelse kræver advokatbistand.

Og så har lærere stiftet bevægelsen »Lærere for fred«, Berlingske Tidende 29.5.

Private skoler

De private skoler har stadig god presse. Der er positiv omtale af en række af dem, navnlig i de lokale aviser. Der er fx. reportage fra den frie skole i Agerskov, Jydske Tidende Kolding Avis 28.7. og fra den kristne friskole i Bylderup Bov, Jydske Tidende Tønder 27.12.

En række nye friskoler planlægges: i Esbjerg, Vestkysten 11.8.; i Malt Sogn planlægges en, Jydske Tidende Haderslev 2.8. og i Strellev, fordi Strellev Skole er nedlagt, Vestkysten 24.2.

Undervisningsministeren forventer ifl. Berlingske Tidende stadig stigende tilgang

til de private skoler, 15.8. Og Jyllandsposten oplyser, at en elev ved en privat skole koster 30% mindre end en elev i den offentlige skole, 18.11.

Se i øvrigt kapitlet om Tvind, hvor alle skolesamvirkets skoler behandles samlet.

Forældre/styrelse

Forældrene er i mange sammenhænge aktive vedrørende skoleforhold. De protesterer mod, at klasser sammenlægges i St. Mærløse, Holbæk Amts Venstreblad 2.7., og mod nedlæggelse af specialskolen Starreklint, samme avis 2.9. og 3.9., og ifl. Herning Folkeblad 12.11. mener forældrene, at skoledistriktsgrenserne omlægges på en sådan måde, at der ikke tages hensyn til elevernes ve og vel.

Ved Alstrup skole holder forældrene børnene hjemme, fordi de er utilfredse med skolens inspektør p.g.a. samarbejdsvanskeligheder. Nævnet støtter forældrene, skolekommissionen behandler sagen, og skoleinspektøren sendes hjem, fx. Politiken 10.1. og Jyllandsposten 14.1.

Der er skolenævnvalg vinteren 1981/82, bekendtgørelse af 7.9.81. Og dette valg får mange velmente ord med på vejen. Frederiksborg Amts Avis skriver fx., at skolenævnene er den bedste mulighed til at få indflydelse på skolen, Vestkysten opfordrer forældrene til at bruge skolenævnene, og undervisningsministeren skriver i Politiken, at når det gælder forældreindflydelse er Danmark forud for de fleste lande, 4.11., 7.1. og 20.1. Ifl. Information viser en undersøgelse foretaget af DPI, at skolenævnene har ringe indflydelse, 13.11. LOs konsulent mener, at LOs medlemmer svigter skolenævnvalgene, Aktuelt 12.1.82, LO sidder kun på 15% af pladserne. Og DA finder LOs kampagne »lidt hård«, Politiken 18.1., denne organisation har ikke samme interesse i skolenævnvalget.

I Frederikshavn rejser spørgsmålet, om der sidder partipolitikere i nævnene, og om disse i så tilfælde driver partipolitik, Frederikshavns Avis 5.1. og 6.1. Og ifl. Århus Stiftstidende vil socialdemokraterne forsøge at besætte skolenævnene i Århus, 16.3.

Skolenævnvalget bliver afviklet til forskellige tidspunkter i kommunerne. I København blev det afholdt allerede i december. Hver 5. forældre stemte; der blev afholdt fredsvalg ved 65 skoler og kampvalg, dvs. valg mellem flere lister, ved 12 skoler, Jyllandsposten 19.12.

Tidsskriftet Skole og Samfund har i nr. 4, maj 82, en talmæssig opgørelse over valget. Denne viser, at valgdeltagelsen er meget svingende. Tendensen fra tidligere valg fortsætter således, at det stadig er provinsen og de små skoler, der har den største deltagelse. Der har været mere end én liste ved 306 af landets 2000 skoler. Foreningens skøn er, at antallet af afstemningsvalg er stigende, og at forældrenes forskellige holdninger til folkeskolen har markeret sig stærkere denne gang end tidligere.

DE FORTSATTE SKOLEUDDANNELSER

Unge

Bornholmeren fastslår den 20.8., at forbavsende mange unge har prøvet hash og heroin. Problemet diskuteres også i Ålborg Stiftstidende og i Politiken fx. 7.3. og 14.3.

De spørgsmål, som desuden debatteres vedr. unge, er for det første den store arbejdsløshed og de unges vanskelige uddannelsesvilkår. Begge disse problemer indtager stor plads i pressen og får »fede« typer.

Midtjyllands Avis oplyser 28.7., at 1000 unge i Midtjylland har modtaget afslag på deres ansøgning om uddannelse, og Kristeligt Dagblad oplyser 27.8., at antallet på landsbasis er 5000. Århus Amt er utilfreds med ministeriets planlægning af ungdomsuddannelserne. Amtet hævder, at denne planlægning er så utilstrækkelig, at amtet vil lægge sin egen linje, Århus Stiftstidende 2.9. Jyllandsposten gør sig den 12.9. nogle overvejelser over, at der ingen uddannelse er til at blive cykelsmed, medens der er stort behov for cykelsmede.

Og Frederiksborg Amts Avis oplyser 1.5., at 80.000 unge har søgt enten gymnasiet, HF, tekniske skoler eller handelsskoler. Det sekretariat, der styrer den koordinerende tilmelding oplyser, at 9000 står på venteliste, de øvrige har fået plads.

Ungdomsarbejdsløsheden er nok det tema, der optager mest plads i avisernes skoleuddannelses-, børne- og ungdomsstof. Mange af artiklerne er kommenterende, fx. hævder Frederiksborg Amts Avis, at de unge er i venteposition, 3.9. Mange aviser har beskrivelser af unge arbejdsløses situation, fx. Vestkysten 16.11. og Jydske Tidende Kolding Avis 4.11. Og endelig er der en række artikler, der informerer om problemet, eller hvori problemet analyseres.

I Berlingske Tidende 29.7. hævdes, at loftet over de unges løn er beskæftigelsespolitisk.

Bente Ørum fastslår i Børsen 7.8., at ungdomsarbejdsløsheden er kønsbestemt, og det er de unge kvinder, der rammes hårdest. Aktuelt skriver 26.11., at 90.000 søger arbejde. I BT fastslås, at de unge arbejdsløse bliver ældre, 8.2. Og undervisningsministeren udtaler ifl. Vendsyssel Tidende, at de unge arbejdsløse gør hende søvnløs, 25.3.

Beskæftigelsesprojekter beskrives, fx. Berlingske Tidende 10.1. og Morgenposten 31.1. Og ungdomsgarantien: Næstved Tidende oplyser, at forsøget med ungdomsgarantien vil fortsætte i Storstrøms Amt, 4.9. Århus Stiftstidende oplyser, at den personkreds, der omfattes af ungdomsgarantien i Århus Amt, vil blive udvidet, 4.12. Samme avis oplyser 31.12, at Langå kommune bruger 22.000 pr. unge arbejdsløse, medens Skanderborg kommune bruger 5.000.

I januar fremlægger regeringen sine planer for bekæmpelse af ledigheden, den såkaldte martspakke. Denne udløser mange kommentarer og megen debat, fx. Politiken 26.1. og 4.2., BT 8.2., Socialistisk Dagblad 5.2. og Jyllandsposten 7.2. De spørgsmål, der rejses er, hvilke aldersgrupper ungdomsgarantien skal gælde for, frem til 19 eller til 25 år, er der tale om løntilskud eller offentlig produktion, og hvilken plads vil uddannelserne få, er det bedre at være arbejdsløs med end uden uddannelse. Forslaget viser sig vanskeligt gennemførligt, og kommentarerne fortsætter, fx. Frederiksborg Amts Avis 14.3., 15.4. og 1.5., Kolding Folkeblad 6.4. og Politiken 6.5. Denne avis oplyser, at ifl. forslaget vil det koste over 6 milliarder at få 44.000 unge i arbejde.

Gymnasiet

Oprettelsen af nye gymnasier drøftes i mange dele af landet, fx. Kalundborg Folkeblad oplyser, at der er behov for to nye i Vestsjælland, 24.7. Fyns Amts Avis oplyser, at et nyt gymnasium overvejes oprettet i Fåborg, og den 6.8., at der ikke er behov for flere på Fyn. Et nyt gymnasium planlægges i Vejen, Vestkysten 5.8.; i Høje Tåstrup, Aftenavisen Roskilde Tidende 17.8.; i Odder, Århus Stiftstidende 17.10., og i Alberts-

lund, Politiken 21.1. Desuden er der debat om oprettelsen af et gymnasium i Cirkelhuset i Nordsjælland. Der er stadig kræfter, der arbejder for at få dette etableret til 1.8.82 eller 83. Frederiksborg Amts Avis 16.10., 23.12. og Berlingske Tidende 28.1. og 28.4. Der er også debat om oprettelsen af et nyt gymnasium i Toftlund – er der behov for dette gymnasium, skal det fyldes med elever fra lokalområdet, eller kan eleverne gå i de eksisterende gymnasier i landsdelen? fx. Vestkysten 22.8., 15.9., Berlingske Tidende 5.10., Jyske Tidende Kolding Avis 2.3. og 7.4. Ifl. Vestkysten 8.5. går ministeren imod, at dette gymnasium oprettes. Og så debatteres oprettelsen af et gymnasium i Ishøj, og om Ordrup gymnasium skal flyttes dertil. Rektor, lærere og elever ved Ordrup protesterer kraftigt, fx. Dagbladet Roskilde 14.8., Berlingske Tidende 9.3. og 11.3., Ekstrabladet 18.3. og Politiken 22.3. og 26.3. Ministeren beslutter, at nedlæggelsen af Ordrup gymnasium udskydes, og dette gymnasiums fremtid får således ikke konsekvenser for oprettelsen af et gymnasium i Ishøj, Aktuelt 7.5.

Tilgangen til gymnasiet diskuteres. Demokraten oplyser 15.1., at tilgangen vil toppe i 82, Berlingske Tidende oplyser, at 24.800 vil i gymnasiet, og det er færre end tidligere 15.3. Færre søger de sproglige linjer, fx. Kalundborg Folkeblad 24.3. og Jyske Tidende Kolding Avis 17.3. Samtidig med, at tilgangen nærmest synes stagnerende, er frafaldet stigende, det er 18% på landsbasis og 30% i Københavnsområdet, Berlingske Tidende 26.1.

Indholdet af den kommende gymnasireform diskuteres i fx. Weekend-avisen. Undervisningsdirektør E. Mortensen udtaler, at rimelige dele af det sproglige og det matematiske indhold skal smeltes sammen, så uddannelsen bliver mere anvendelig, 20.11. Folketinget debatterer reformen i april, spørgsmålet rejses, om gymnasiet fortsat skal være en eliteskole, og undervisningsministeren fremhæver skoleformens alsidighed, fx. Aktuelt 28.4.

Den i foråret 81 indførte lodtrækning til pædagogikum drøftes, den blev anvendt, selv om den først var indført fra 1.8.81. 400 kandidater tabte ved denne lodtrækning. GL anlagde sag mod ministeriet og tabte. Efter forhandlinger mellem GL og ministeriet bliver der opnået enighed om, at pædagogikum forkortes med en måned, og at flere kandidater optages, fx.. Information 18.7. og 25.9., Berlingske Tidende 21.7., Kristeligt Dagblad og Weekend-avisen 28.8.

Rektor Søren Brogård ved Aurehøj gymnasium har opfordret lærerne til ikke at notere de elever som fraværende, der har demonstreret mod NATO i undervisningstiden. Han anmeldes til politiet i Helsingør for denne opfordring, sagen udløser debat i mange aviser og spørgsmålet rejses, om Søren Brogård bør gå som rektor. Undervisningsministeriet fastslår, at udeblivelse fra skolen er forsømmelse, men tiltale rejses ikke, og Søren Brogård bliver, fx. Berlingske Tidende 13.9., Politiken 15.9. og Jyllandsposten 26.9.

De to elevorganisationer, DGS og GLO forsøger at nærme sig hinanden: de vil kræve flere gymnasier og en fælles ungdomsskole for alle, fx. Kristeligt Dagblad 19.3. og Frederiksborg Amts Avis 27.3.

Og så er der stadig debat om det grundtvigske gymnasium i Høng, spørgsmålet rejses, om ikke et grundtvigsk gymnasium er en selvmodsigelse, fx.. Sjællands Tidende. Slagelse 7.10. Og planerne om et produktionsgymnasium på Samsø er ikke opgivet. Århus Stiftstidende 24.5.

EFG/Lærlinge

Erhvervsuddannelserne udbygges stadig, fx. den tekniske skole i Holbæk, Kalundborg Folkeblad 28.7.; Vejle Handelsskole, Vejle Amts Folkeblad 25.7.; Slagteriskolen i Roskilde, Aftenavisen Roskilde Tidende 27.10.; en teknisk skole planlægges i Ikast, Midtjyllands avis 14.11., og EFG-landtransport skal etableres i Åbenrå, Vestkysten 3.4. Og søgningen til EFG er stor, 45.700 har denne uddannelse som første ønske, Berlingske Tidende 16.3. Ifl. Ålborg Stiftstidende 2.5. er 8.000 ikke optaget.

Forholdene ved skolerne er imidlertid kaotiske p.g.a. pengemangel i sommeren 81, og ministeren søger om ekstrabevilling på 100 mill. og får 78, fx. Aktuelt og Information 15.7.

Mangelen på praktikpladser er stor, i september er der 14.000, der ikke har fået plads, hvoraf flest piger, Information 18.9. og 22.9. og Politiken 30.9. De lokale aviser har oplysninger om mangelen på praktikpladser inden for lokalområdet, fx. mangler 90 unge praktikplads i Åbenrå, Jydske Tidende Åbenrå 13.9. Ifl. Politiken er der i november stadig 11.000, der ikke har plads, 19.11. Børsen oplyser 5.2., at Jydske Bank søger 30 elever og får 2440 henvendelser, og Information oplyser den 30.4., at 4500 unge fra tidligere år stadig mangler plads.

Eleverne protesterer mod praktikpladssituationen, ifl. Land og Folk 24.10. planlægges aktioner, eleverne besætter teknisk skole i Lyngby, Politiken 23.4., og LLO opfordrer på sin kongres medlemmerne til at aktionere mod de arbejdspladser, der ikke tager lærlinge, Politiken 9.5.

Et uafklaret spørgsmål, der er genstand for meget debat, er, hvor mange lære- og praktikpladser der kan etableres. AIM har for undervisningsministeriet foretaget en undersøgelse, der viser, at der inden for erhvervslivet er 130.000 ubrugte praktikpladser, Berlingske Tidende 31.7. I samme avis sættes der spørgsmålstegn ved disse tals rigtighed, fra ministeriets side fastholdes de imidlertid, 2.12.

Det viser sig vanskeligt at etablere flere pladser, fordi beslutningsprocessen omkring en plads' oprettelse er lang og omstændelig, Berlingske Tidende 24.7., 18.1. og 20.1., HK vil imidlertid slække på kravene til praktikpladser, samme avis 22.1.

Vejle Amts Folkeblad citerer Anker Jørgensen for at have sagt, at hvis der ikke kan skaffes 11.000 lære- og praktikpladser inden for erhvervslivet, må der lovgives, 29.7. Land og Folk citerer LOs og DAs aftale om, at ingen kvalificerede unge skal afskæres fra muligheden for at få en faglig uddannelse p.g.a. manglende lære- og praktikpladser. Og Aktuelt citerer 1.8. LO, der går ind for, at alle arbejdsgivere, der har elever, skal få udgifterne dækket. Ifl. Politiken 7.1., 17.1. og Information 3.3. vil DA protestere kraftigt mod pålæg fra undervisningsministeriet om at fremtvinge pladser. Ministeren bebuder imidlertid, at hun vil komme med et udspil, der skal lægge økonomisk pres på arbejdsgiverne.

Erhvervsuddannelsernes organisation diskuteres. Weekend-avisen oplyser den 27.11., at erhvervsorganisationerne ikke vil lade sig repræsentere af DA i det planlagte organ, der skal styre EFG- og lærlingeuddannelserne. Og Land og Folk oplyser, at EFG-loven skal laves om, således at Amtsrådsforeningen og KL skal tilforordnes Erhvervsuddannelsesrådet. Skolerådet for de tekniske skoler og Uddannelsesrådet for handel og kontor skal nedlægges.

Og så diskuteres uddannelsernes indhold. Undervisningsministeriet udsender be-

kendtgørelse af 12.11.81, der gør vurdering af eleverne på basisåret mulig. Meddelelsen om denne vækker ret voldsom debat, fx. Land og Folk 10.12. og Ålborg Stiftstidende 16.12. Ifl. Information har LO accepteret, at EFG skal sidestilles med mesterlæren, 16.12. En principiel beslutning tages herom i Folketinget, og denne betegnes som en sejr for Bertel Haarder, Venstre, der derved får en af sine mærkesager gennemført. Ligestillingen betyder dog ikke, at EFG-eleverne får løn i basisåret, fx. Politiken 18.2. og Weekend-avisen 12.3.

Og så viser en Vilstrup-undersøgelse, at de unge foretrækker mesterlæren fremfor EFG.

ANDRE UDDANNELSER

Enkeltfagskurser og voksenundervisning

Enkeltfagskurserne har i de senere år haft stor tilgang, men også stor afgang. Dette har medført, at enkeltfagskurserne er dyre og dette forhold vækker igen megen debat, fx. Berlingske Tidende 9.9. og Vejle Amts Folkeblad 6.2. Århus amt har fået en næse af undervisningsministeriet p.g.a. sin forvaltning mht. nedskæringer, Århus Stiftstidende 28.8. Dette amtsråd vil imidlertid søge foretræde for folkettinget for at forklare det hensigtsmæssige i, at amtet stilles frit mht. tilrettelæggelse og holddannelse inden for området. Amtet vil ikke rette sig efter ministeriets krav og fastholder at indskrænke undervisningen, samme avis 4.11. og 25.2.

Andre amters forvaltning af denne undervisning er også genstand for debat. Der skæres i enkeltfagskurserne i Storstrøms amt, Dagbladet Køge 3.9., i Københavns amt og i Frederiksborg amt. I Københavns amt strejkede 8000 i protest, fx. Politiken 25.2. og Frederiksborg Amts Avis 25.2., 15.4. og 16.4.

Lærerne inden for voksenundervisningen rammes af nedskæringerne, hver 5. lærer vil blive afskediget. Lærerne ønsker imidlertid samme vilkår som på andre arbejdspladser, Information 3.3. og Socialistisk Dagblad samme dag.

Socialistisk Dagblad oplyser, at et spareforslag vedr. enkeltfagskurser er under forberedelse i ministeriet. Ministeren oplyser 11.3., at hun intet kender til nedskæringerne i amternes kursustilbud, samme avis 11.3. Den 25.3. udtaler hun til Frederiksborg Amts Avis, at hun ikke kan love at ændre ved disse.

Socialistisk Dagblad oplyser 27.1., at et nyt direktorat for folkeoplysning og voksenundervisning overvejes oprettet. Højskoleforstander K.E. Larsen udnævnes til direktør for dette fra 1.5., se afsnittet om folkeskolen.

Politiken oplyser i kronikken 27.1., at mellem 50.000 og 150.000 voksne danske hverken kan læse eller skrive.

Og så diskuteres planerne om betalt frihed til uddannelse, fx. Weekend-avisen 7.4. Information oplyser 11.5., at LO er klar med et udspil vedr. denne reform.

Højskole

Debatten om forholdene ved Store Restrup Højskole fortsætter fra foregående skoleår. Den formelle konflikt synes at handle om, hvorvidt bestyrelsen selv kan bestemme, hvem der skal sidde i denne. Skolens tidligere støttekreds føler sig sat udenfor, og formanden Svend Hougaard hævder, at der er begået et kup; generalforsamlingen karakteriseres som »hed«, og de 15, der ikke optages i skolekredsen, vil anlægge sag, fx. Jyllandsposten 2.7., Information 6.7., 21.7. og 30.7. samt Kristeligt Dagblad 6.7.

Ifl. Jyllandsposten 28.8. støtter imidlertid Foreningen af Højskoler i Danmark ledelsen af store Restrup, og i Vendsyssel Tidende 10.9. hævdes, at socialister og husmænd stadig slås om folkehøjskolen.

Ifl. Information 4.5. træder VS ud af Tidens højskole i protest mod, at skolens forstander Paul Simonsen er blevet fyret.

En ny højskole er oprettet i Thy, i Sjørringvold Missionshotel, som skal overtages til dette formål 1.11.82. Skolen bygger på Kolds og Grundtvigs tanker, men er i øvrigt uden højtråbende ideologier, Ålborg Stiftstidende 3.1. og Politiken 15.3.

Desuden er to nye højskoler godkendt i 81, begge af udpræget kristelig observans: Farsø Højskole og Vejen Højskole-kibbutz, Højskolebladet nr. 13, 1982.

Mange højskoler er i økonomiske vanskeligheder, fx. Politiken 22.8. Og ifl. Information 14.5. er 30 højskoler truet af fallit p.g.a. nedskæringerne i de offentlige tilskud.

Og så er tilgangen til folkehøjskolerne stigende, ifl. Ålborg Stiftstidende har 45.000 taget på højskole i 81 og i 82 vil 50.000 tage på højskole ifl. Politiken 10.5. Ifl. Vilhelm Nielsens oplysninger i Højskolebladet nr. 13, 1982 er årselevtallet 5.923 i 1981, og det vil sige en stigning i elevantallet på ca. 9%. Antallet af dagpengeberettigede arbejdsløse er også steget, med 29%. Dette tal siger intet om, hvor mange ikke-dagpengeberettigede og uddannelsesløse, der søger højskole i 81.

Tvindskolerne

I efteråret 1981 blussede debatten om Tvindskolerne op igen. Debattens emner er først og fremmest forholdene ved skolerne/skibene, skolernes økonomi og organisation samt skolernes ulandsaktivitet. Debatten bliver gengivet i så godt som alle aviser, og typerne er store. Det hævdes, at forholdene ombord på skibene er uforsvarlige, og at eleverne på et af skibene har begået mytteri, fx. Fyns Stiftstidende 28.10. Det hævdes også, at der på alle skoler spares på »hygiejne og regler«; eleverne er utilfredse, og på skolen ved Ulfborg har eleverne gjort oprør, og der har været nærkamp mellem lærere og elever, fx. Jyllandsposten 18.9. og 21.9. og Ekstrabladet 4.11.

Jyllandsposten oplyser 31.10., at Statens skibstilsyn, undervisningsministeriet og udenrigsministeriet er enige om, at de 3 Tvindskibe, der ligger i udenlandske farvande, skal beordres hjem. En repræsentant for Skolesamvirket, Poul Jørgensen, hævder imidlertid, at kritikken af skibene er udokumenterede påstande, fx. Sjællands Tidende 19.11. Og Jyllandsposten oplyser, at undervisningsministeriet skal holdes løbende orienteret om Tvindskolerne for fremtiden; en konsulent er udnævnt til at varetage denne opgave.

Tvindskolerne er en selvejende og veletableret institution, der omfatter bl.a. en spareforening, et forlag, et rederi og flere anpartsselskaber. Det såkaldte Fælleseje ejer skolernes bygninger, og vælger de enkelte skoler at blive selvejende, er staten pligtig til at yde halvdelen af købesummen. Undervisningsministeriet oplyser, at Tvindskolerne ikke får tilskud til bygninger eller husleje, hvad flertallet af danske høj- og efterskoler får; Tvindskolerne søger desuden at opkøbe landbrugsejendomme og er blevet kritiseret for ikke at overholde landbrugspligten; fx. Jyllandsposten 18.9., 21.9., 30.9. og BT 30.9.

Skolesamvirkets ulandsvirksomhed kritiseres i forskellige sammenhænge, fx. Jyd-ske Tidende Kolding Avis 8.11. og 15.11. Og Berlinske Tidende oplyser, at udenrigs-ministeriet har haft 100 sager med Tvind til »lands eller vands«, 8.11.

Jyllandsposten oplyser 12.11., at SID vil afbryde sit samarbejde med Tvind. Politiken oplyser 20.3., at formanden for bestyrelsen af den rejsende højskole Carsten Ringmose går, samtidig med at han erklærer, at Skolesamvirket er inde i en dyb krise. Og Vendsyssel Tidende oplyser, at Tvindskolerne ikke får lov at overtage et kursuscenter i Dronninglund, 6.5.

Elever søger dog stadig til Tvind; Jydske Tidende Kolding Avis oplyser 26.5., at det koster Vojens kommune 720.000 at have 4 elever på Tvind i et år, altså 180.000 pr. elev.

Seminarierne

Seminarierne bliver ikke fyldt op, idet der er 450 færre ansøgere end sidste år, Ny dag 23.7. og Jyllandsposten 28.8., og der er stadig 144 ledige pladser fra efteråret 81.

Det faldende børnetal medfører, at der vil blive overproduktion af lærere med den nuværende uddannelseskapacitet. Ministeren har nedsat en embedsmandsgruppe, der skal stille forslag om, hvorledes seminariernes overkapacitet skal anvendes. Embedsmandsgruppens forslag siver imidlertid ud, før de er behandlet af politikerne. Der er rygter om, at Silkeborg Seminarium og Th. Lang skal lægges sammen, at Gedved og Ribe seminarier skal nedlægges, og at Aalborg og Kolding børnehaveseminarier skal sammenlægges med seminarierne i disse byer, fx. Ålborg Stiftstidende 28.7. og 18.9., Vestkysten 17.9. og 30.9., og Politiken 11.9.

Aktuelt oplyser 20.9., at ingen seminarier skal nedlægges, de skal bruges til andre undervisningsformål. Land og Folk oplyser 12.11., at DLF ikke vil tage afstand fra seminarielukninger. Og fx. Politiken oplyser 8.2., at ministeren har haft samråd om seminariestrukturen, at hun havde foretrukket at lukke seminarier, men det er blevet besluttet, at der i stedet skal skæres på alle seminarier. Berlingske Tidende oplyser 11.5., at ministeren stadig gerne vil lukke seminarier.

Lærerstuderendes Landsråd vil ifl. Vestkysten bevare den nuværende praktikordning og også gerne udvide den. Rådet tager således afstand fra undervisningsministeriets forslag om at nedskære praktikperioden med 20%, 1.7.

Der er stadig planer om en uddannelse af lærere for indvandrere, Land og Folk 9.10. Der vil blive oprettet klasser ved 2 københavnske seminarier, Berlingske Tidende 17.4. Og den 15.5. oplyser Politiken, at der har meldt sig 30 til denne klasse ved Københavns Dag- og Aften Seminarium.

Rektor H. Hedeløkke ved Tønder Seminarium har indvilget i at tage orlov, Vestkysten 23.12. Han erklærer imidlertid efter nogle måneder, at han ikke vil forlade sin stilling frivilligt, og at han har følt sig presset til at tage beslutningen. Ombudsmanden overvejer sagen, fx. Jydske Tidende Kolding Avis 27.3. og Vestkysten 24.3.

Der er debat om rektoransættelsen ved Holbæk Seminarium. Et medlem af folketinget har spurgt ministeren, om ikke et medlem af seminariets bestyrelse var inhabil, da den nye rektor, Knud Munksgaard, blev ansat, og ministeren vil se på sagen. Knud Munksgaard tiltræder stillingen; der er beskyldninger i pressen om lyssky administration og bagvaskelser. En forbigået ansøger vil indbringe spørgsmålet, om hvorvidt ansættelsesproceduren har været forkert for ombudsmanden, fx. Holbæk Amts Vestsreblad 20.1., 1.2. og 15.5. samt Demokraten 6.3.

Og så må DI H afvise hveranden ansøger p.g.a. nedskæringerne, Land og Folk 23.7.